

Rožmberk se Starou řekou, součást mokřadů mezinárodního významu

Vítejte v krajině dvojího nebe, která se zrcadlí v hladinách rybníků, v krajině tajuplných blat, hlubokých lesů, říčních meandrů a tůní, kterou proměnila práce rožmberských rybníkářů. Vítejte v krajině protkané sítí stok a rybníků, dubových alejí i malebných sídel a samot, kde soužití člověka s přírodou po staletí tvoří křehkou rovnováhu.

Krajina dvojího nebe

Orel mořský, symbol Domu přírody Třeboňska

Kriticky ohrožený orel mořský je jedním z nejimpozantnějších druhů našeho ptačího světa. Největšího evropského orla a vládce zdejší oblohy můžete spatřit kroužit vysoko nad krajinou Třeboňska. V minulosti byl člověkem vyhuben. Vrátil se v roce 1984 po 150leté přestávce. Nyní zde trvale hnízdí minimálně 10 párů a jeho návrat patří mezi největší úspěchy české ochrany přírody.

Krajina vyder a orlů mořských

Výjimečná podoba třeboňské krajiny se začala utvářet v období před 90 miliony let, kdy se na dno mělkého jezera usazovaly písky a jíly. Přibližně před 4 miliony let si těmito sedimenty prorazila koryto řeka Lužnice. Začala vznikat rašeliniště a vrstvy písků se větrem formovaly do písčinych dun. Až do 12. století bylo Třeboňsko pokryto jehličnatými lesy s převahou jedle, rašeliniště porůstala borovice blatka. Lidé jen pomalu a těžce získávali plochy pro ornou půdu a pastviny. Skutečná proměna krajiny začala až budováním prvních rybníků. Štěpánek Netolický k nim přivedl Zlatou stoku

„živou“ vodu z řeky Lužnice. Díky němu, Mikuláši Ruthardovi a Jakubu Krčínovi se Třeboňsko zaplnilo rybníky a spletitou sítí stok. Tradiční způsob hospodaření na rybnících vedl ke vzniku unikátních rybníčních a mokřadních ekosystémů. Hladiny rybníků přilákaly hejna vodních ptáků, která k této krajině patří stejně jako kroužící orli mořští, letní žabí koncerty a stopy vydřích tlapek. Třeboňsko jako oblast mimořádného přírodovědného významu bylo zařazeno do celosvětové sítě biosférických rezervací UNESCO a vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí (CHKO).

Lužní les

Pliskovna u Dračice

Dům přírody Třeboňska

Návštěvnícké středisko chráněné krajinné oblasti a biosférické rezervace Třeboňsko najdete v prostorách Státního zámku Třeboň. Na jeho vchod vás upozorní jezírko s dřevěným vodním prvkem „Stará a Nová řeka“. Ve stálé expozici s názvem Krajina a lidé můžete nahlédnout do historie přírody a krajiny Třeboňska od doby slavných rybníkářů až po současnost. Na děti zde čeká dubový skřítek, který je provede expozicí, zámeckým parkem i nejbližším okolím.

Krajinu Třeboňska formovalo soužití lidí a přírody. Pomozte nám udržet Třeboňsko takové, abyste se tady i vy cítili jako doma.

Vydra říční

Zámek 110, 379 01 Třeboň

GPS 49.0025239N, 14.7692333E
Tel. +420 384 724 912, 601 330 960
e-mail: dum.prirody@mesto-trebon.cz

www.dumprirody.cz/
[dum-prirody-trebonka](http://dum-prirody-trebonka.cz)

Provoz návštěvníckého střediska

Dům přírody Třeboňska zajišťuje odbor kultury a cestovního ruchu města Třeboň.

Správu a péči o CHKO Třeboňsko zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Jižní Čechy, Správa chráněné krajinné oblasti Třeboňsko, Valy 121, 379 01 Třeboň, tel.: +420 951 424 440
e-mail: trebonsko@nature.cz
www.trebonsko.nature.cz

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky v roce 2020. ISBN 978-80-7620-060-9, 1. vydání ©2020

Text: kolektiv autorů, fotografie: Miroslav Jádamec, Josef Hlásek, Lubomír Hlásek, Marie Jirková, Petr Jan Juračka, Jana Kolková, Jan Ševčík, archiv Správy CHKO Třeboňsko, ilustrace: Pavel Procházka, mapy: Jana Tomcová, grafický návrh, sazba: Zita Nielsen, tisk: UNIPRESS spol. s r.o., náklad: 5 000

Víte, že...

- v průběhu tří staletí vzniklo na Třeboňsku více než 500 rybníků? Dnes tvoří 16 rybníčních soustav v povodí řek Lužnice a Nežárky.
- rašeliniště mají nenahraditelný význam pro vodní režim v krajině? Na Třeboňsku jsou chráněna i mezinárodní Ramsarskou úmluvou o mokřadech.
- vrstvy písků dosahují v Třeboňské pánvi mocnosti až 350 m a můžete zde navštívit dvě písčiny přesyp u Vlko a Slepíčí vršek u Lužnice.
- typickým stromem Třeboňska je dub letní? Největší skupinu památných dubů můžete vidět na Novořecké hrázi a největší kolk letní nedaleko zámku Jemčina.
- na dvou třetinách CHKO Třeboňsko je vyhlášena ptačí oblast v rámci evropské soustavy chráněných území Natura 2000?

Děkujeme Vám za ohleduplné chování k našemu společnému přírodnímu dědictví, za to, že

- táboříte a rozděláváte oheň jen na vyhrazených místech
- vjíždíte a parkujete jen tam, kde je to povoleno
- se pohybujete pouze po vyznačených cestách
- jezdíte na kolech po cestách pro cyklisty a berete ohledy na přírodu i ostatní návštěvníky
- chráníte živočichy a rostliny v jejich přirozeném prostředí
- nepoškozujete neživou přírodu a pozoruhodné památky
- odnášíte z přírody své odpadky

Tip na výlet: Naučná stezka Velký Lomnický

Za vodními ptáky Třeboňska se můžete vydat po trase naučné stezky u Lomnice nad Lužnicí, která je vybavena přístřešky, vyhlídkovou věží a krytem ke sledování ptactva. Stezka začíná v Zámecké ulici u Zlaté stoky a provede vás kolem rybníků Vydýmač a Velký Lomnický. Na trase jsou i lavičky se stolký a herní prvky pro děti.

Volavky bílé

Ze života orla mořského

Orlí moštů se živí hlavně rybami a vodními ptáky, ale často sbírají míšiny či lovi oslabená zvířata, takže plní v přírodě funkci „zdravotní policie“.

Tip na výlet: Národní přírodní rezervace Červené blato

Tajným světem rašeliníšť vás provede dřevěný chodníček naučné stezky na Červeném blatě nedaleko Šalmanovic, kde zůstal zachován kousek tundry z konce doby ledové. Projdete se porostem borovice blatky, uvidíte rašelinná jezírka a na jaře můžete obdivovat bílé květy rojovníku. Dříve zde lidem poskytovalo živobytí borkování, ruční vypichávání cihliček rašeliny, kterými se topilo. Opuštěné těžebny zarostly borovicí blatkou, rojovníkem bahenním, suchopýrem, rosnatkou a borůvkám. Žijí zde unikátní druhy bezobratlých a dalších živočichů, občas se tu objeví i los evropský.

Rašeliníště s rojovníkem bahenním

Mláďata krmí oba rodiče a starají se o ně ještě 1 měsíc po opuštění hnízda. Orli dospívají ve věku 5-6 let a dožívají se 34 let.

Tip na výlet: Jemčinská obora

Jemčinskou oborou můžete projet na kole po naučné stezce Lesy a rybníky Řečicka. Zalesněná oblast mezi řekou Nežárkou, Kardašovou Řečicí a Jindřichovým Hradcem byla dějištěm slavných honů, na které se do zámku Jemčina sjížděli hosté hraběcího rodu Czernínů z Chudenic. Zámecký park je jednou z nejvýznamnějších dendrologických lokalit Třeboňska, kde roste řada vzácných stromů. Naučná stezka začíná a končí v Kardašově Řečici a má delší a kratší variantu.

Zámek Jemčina

Zásnubní lety probíhají obvykle už od ledna. Koncem února samice klade 1-2 bílá vejce o rozměrech 75 x 58 mm a hmotnosti 141-145 g. Oba ptáci pak na nich sedí asi 38 dní.

Tip na výlet: Řeka Lužnice

Přirozeně meandrující tok řeky si nejlépe prohlédnete při vodáckém výletu ze Suchdola nad Lužnicí do obce Majdalena. Uvidíte všechny krásy říční nivy i místo, kde začíná slavná Zlatá stoka. Když budete pokračovat dál, můžete proplout mokřadním srdcem Třeboňska až k Rozvodí, kde se z Lužnice odpojuje Krčínův umělý vodní kanál Nová řeka, který odvádí část vody do Nežárky.

Meandr řeky Lužnice

Orlí si hnízdo budují obvykle na vysokém stromě v blízkosti vody. Oba ptáci ho staví 2,5 týdne ze silných větví a vysílají větvičkami, jehličím a trávou. Každoročně ho dostavují, takže může dosáhnout výšky až 2 m.

Tip na výlet: Písečný přesyp u Vlkova

Písečnou dunu, která vznikla před deseti tisíci lety na konci doby ledové, můžete navštívit na trase naučné stezky Veselské pískovny. Cestou kolem jezer vzniklých těžbou štěrkopísku se dozvíte řadu zajímavostí o přírodě a změnách zdejší krajiny. V létě jsou tato jezera nedaleko Veselí nad Lužnicí oblíbeným místem ke koupání s parkovištěm, zázemím pro návštěvníky, občerstvením i kulturní nabídkou.

Písečná duna

Za letu se snadno pozná podle křídél s dlouhými letkami. Ocas je klínovitý a jeho zbarvení se mění od hnědé u mladých ptáků až k bílé baně s hnědými okrají rydovacích per u dospělců.

Orel moštů je největší dravec vyskytující se v Česku s rozpětím křídél až 260 cm. Samice váží 5,5 kg a jsou jako u většiny ostatních dravců větší než samci (4 kg).

